

Ulkomailla työskentelyn riskit

► Kun työnantaja suunnittelee työntekijän lähettämistä ulkomaille töihin, selvitettäviä perusasioita ovat mm. työsuhteen ehdot, asuminen, verotus, sosiaaliturva, vakuutukset, terveydentila ja kohdemaan kulttuuri sekä turvallisuus.

Suunnittelu pienentää riskejä

Ulkomaankomennukselle lähteminen on **pitkä prosessi** — hoidettavana on kymmeniä erilaisia asioita. Huolellinen suunnittelu pienentää riskejä.

Ulkomaalle lähdettäessä monet riskit saavat aivan **uusia ulottuvuuksia**. Se mihin olet tottunut kotimaassa, ei aina päde ulkomailla. Tutustu kohdemaan mahdollisimman monipuolisesti. Käy tarvittaessa tutustumassa kohteeseen ennen muuttoa. Keskustele sellaisten henkilöiden kanssa, jotka ovat olleet maassa aikaisemmin. Kirjastosta ja kirjakaupoista löytyy varmasti kohdemaasta kertovia kirjoja ja mahdollisesti paikallisia lehtiä.

Millaista valmennusta ulkomaille lähtevä ja hänen perheensä tarvitsevat?

Seuraava muistilista auttaa lähtijää matkan suunnittelu- ja valmisteluvaiheessa:

- Huolehdi ennen lähtöäsi siitä, että kotimaan asiat (mm. perhe, asunto, työtehtävät) ovat kunnossa.
- Riskiä pienentää se, että hallitset kohtuullisesti kohdemaan kieltä. Tiedätkö, mitä kieliä ja kuinka hyvin yhteistyökumppanisi ja asiakkaasi osaavat?
- Tutustu siihen, mikä sinua ulkomailla odottaa. Perehdy tuleviin työtehtäviisi, kohdemaan työ- ja elinolosuhteisiin, tapoihin ja kulttuuriin sekä mm. sosiaaliturvaan, verotukseen ja terveydenhoitoon.
- Tarkista oman ja perheesi vakuutusturvan kattavuus. Pelkkä matkavakuutus ei anna riittävää suojaa.
- Jos lähdet nk. ei-sosiaaliturvasopimuksen maaan, niin muista huolehtia vapaaehtoisista turvajärjestelyistä eli ennen kaikkea kattavan vakuutusturvan hankinnasta.
- Huolehdi terveydenhoitoon liittyvistä asioista kuten terveystarkastuksista ja rokotuksista.
- Jos käytät säännöllisesti lääkkeitä, varaa niitä riittävästi mukaan ja selvitä ennakolta niiden saatavuus kohdemaassa.
- Ulkomailla työskentely voi olla henkisesti raskasta. Kenen puoleen voit uudessa ympäristössä kääntyä?

*Passi, hammasharja, rahat,
tarjouskirje... kaikki on mukana.
Muistilistasta oli kiireessä apua!*

- Mitä aviopuolisosi ja lapsesi tekevät sinun työskennellessäsi? Sopiiko ympäristö, asunto jne. perheelle? Paljonko sinulta jää aikaa heille?
- Aiotko käydä välillä kotimaassa? Mitä kotimaassa käynnin tai kotimaahan yhteyden pidon kustannuksista on sovittu?

Työskentely ulkomailla – ota riskit huomioon

Turvallisuudesta on huolehdittava koko ulkomaan komennuksen ajan. Kotimaiseen yritykseen ja kotiin on syytä pitää jatkuvasti yhteyksiä. Oikein toimimalla voi osaltaan välttää ikäviin tilanteisiin joutumista.

Ulkomaalaisena sinua ja käyttäytymistäsi tarkkailaan. Älä anna itse aiheita vaaratilanteisiin. Henkilöriski voi toteutua myös siten, että joudut huomauttamattasi huijauksen tai fyysisen vaaran kohteeksi.

Kiristys, aseellinen ryöstö, suojelurahojen vaatiminen yms. ovat monessa maassa mahdollisia riskejä. Turvallisuutesi takeeksi saatat joskus tarvita jopa henkivartijan palveluksia. Taskuvarkauksilta ja pienemmiltä riskeiltä et ole turvassa missään.

Ulkomailla sairastuminen on huomattava riski. Esimerkiksi lääkäripalvelujen käyttö tai sairaalaan joutuminen voivat olla aivan erilaisia kokemuksia kuin kotimaassa. Selvitä ennen matkalle lähtöä, mitä sairaanhoidonpalveluita vakuutusturvasi kattaa ja mistä apu kohdemaassa löytyy.

Riskit uhkaavat myös työmatkoilla

Liikematkalle lähtijän kannattaa suunnitella matkan kaikki vaiheet huolellisesti. Tee etukäteen lista siitä, missä asut, keitä tapaat, millaisista asioista neuvotellaan sekä mistä ja miten sinut matkan kaikissa eri vaiheissa tavoittaa.

Outoja uusia asioita ei pidä jättää sattuman varaan.

Tässä muutamia yksinkertaisia käytännön neuvoja ja suosituksia:

- Käytä vain tunnettuja ja suositeltuja hotelleja. Varaa hotellihuone mieluiten 3-6 kerroksesta.
- Käytä aina turvalokeroita.
- Merkitse muistiin tärkeät puhelinnumerot ja varaa kolikoita hätätapauksia varten. Mieti etukäteen, miten toimit yllättävissä tilanteissa. Kukaan ei välttämättä ole sinua auttamassa.
- Selvitä majoituspaikkasi paloturvallisuus ja pe-lastautumisreitit.
- Monissa yrityksissä on käytössä nk. matkaturvapakkaus, joka sisältää mm. palo- ja murtohälytysten sekä arvokasta turvallisuustietoa. Tutustu hyvin pakkauksen käyttöohjeisiin.
- Älä levittele tärkeitä papereitasi julkisilla paikoilla!
- Pidä mukana mahdollisimman vähän käteistä rahaa. Säilytä rahavarojasi useammassa kuin yhdessä paikassa. Ole varovainen luottokortteja käyttäessäsi ja rahaa vaihtaessasi.
- Varo jättämästä tietokoneelle ja muihin kommunikointivälineisiin tärkeitä tietoja!
- Varo vieraita seuralaisia, avun tai kyydin tarjoajia tai pyytäjiä. Tällaisissa tilanteissa voi olla koira haudattuna.
- Ota kopio passista ja tärkeistä asiakirjoista. Mikäli kadotat ne tai esimerkiksi joudut ryöstön kohteeksi, asiointi paikallisten viranomaisten kanssa helpottuu, jos sinulla on kopiot tärkeistä papereistasi.
- Jätä kotimaahan aina tieto siitä missä olet ja milloin palaat.
- Pidä itse säännöllisesti yhteyttä työhön ja kotiin.

Toimenpiteet matkalta palattuasi

Lyhyeltä työmatkalta tai pitkältä työkomennukselta palattuasi on tärkeää, että **kerrot kokemuksistasi** muille. Raportoi yrityksen käytännön mukaisesti kaikista sinulle sattuneista ikävistä tapahtumista ja läheltä piti -tilanteista. Näin parannat osaltasi ulkomailla työskentelyn turvallisuutta.

Älä unohda hyviä kokemuksia, pidä yhteyttä uusiin ystäviisi ulkomailla ja yritä hyödyntää uutta osaamistasi mahdollisimman tehokkaasti. Rohkaise muitakin liikkeelle. **Sopeutuminen** vanhaan työhön voi pitkän poissaolon jälkeen olla vaikeata. Anna itsellesi ja muille aikaa taas tottua uuteen tilanteeseen.

Mistä lisätietoja?

Ulkoministeriö, pankit, vakuutusyhtiöt ja Ulkomaankauppaliitto ovat julkaisseet tietoa ulkomailla työskentelyn mahdollisista riskeistä. Riskit tulee selvittää maakohtaisesti. Myös sosiaaliturvakysymysten maakohtainen selvittäminen on riskienhallinnan kannalta tarpeellista.

TT:n ja Palvelutyönantajien ylläpitämä Yritysturvallisuuden neuvottelukunta on laatinut tiiviin **Yrityksen ulkomaantoimintojen turvallisuus** -matkaturvaoppaan. Oppaassa on annettu hyviä henkilökohtaisia turvallisuusohjeita, joten sinun kannattaa hankkia itsellesi tämä opas tai vastaava.

- Alanko, H. & Rousku, K. 1998: Työ ja koti maailmalla. Muuttajan valmentautumisopas. Fintra, Kansainvälisen kaupan koulutuskeskus ja TT Ulkomaantyö Oy. Helsinki.

Laatija: Arto Suominen, Tukkk. Copyright © 1998 PK-RH -hanke. Työvälinesarjan ovat pääosin rahoittaneet Euroopan sosiaalirahasto ja sosiaali- ja terveysministeriön työsuojeeluosasto sekä Työsuojelelurahasto. Versio 1.0. 15.11.1998.
Tiedosto: kor-ava-ulkomtyoskentely.doc